

Svanger med tanken

Hvordan foregår den viktige rekrutteringen av fosterforeldre?

Det er stor forskjell på å være svanger med et barn og det å være svanger med en tanke om å bli fosterforeldre. Likheten er at begge deler tar rundt ni måneder – fra «unntfangelse» til realitet - og at det er en lykkeperiode der man innstiller seg på en stor og viktig endring i livet. Valget om å bli fosterforeldre vil dessuten utgjøre en stor endring for et barn som trenger et nytt hjem. Rekruttering av gode fosterforeldre er viktigere enn noen gang.

• Av Nina Baastad, barnevernspedagog med master i sosialt arbeid

I de siste årene har det vært en økende oppmerksomhet rundt fosterbarn og fosterhjem i mediene. Vi får stadig høre at mange barn venter, og venter lenge, på fosterhjem. Oppfordringer til befolkningen om å bli fosterhjem har blitt mer og mer fremtredende i mediebildet.

Denne artikkelen vil gi innsikt i grunnlaget for rekrutteringsarbeidet og hvordan prosessen foregår helt konkret. Problemstillinger knyttet til utfordringene med å fremskaffe et tilstrekkelig antall fosterhjem og de riktige fosterhjemmene, vil bli berørt.

Målsettingen

Et fosterhjem er et privat hjem som tar imot barn til oppfostring på oppdrag fra barnevernstjenesten (jmf barnevernloven § 4-22). Fosterhjem kan både være et hjelpetiltak og bli brukt i forbindelse med en omsorgsovertagelse. Som hjelpetiltak har foreldrene fortsatt det fulle juridiske ansvaret for barnet og samtykker til flyttingen. Ved omsorgsovertagelse har foreldrene blitt fratatt

retten til å ha det daglige ansvaret. Nå er det kommunen ved barnevernstjenesten som innehar denne myndigheten.

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) skriver i stortingsmelding nr. 17 (2015-2016) at hovedmålsettingen med rekrutteringen er å rekruttere *tilstrekkelig og riktige fosterhjem*. Det vil si egnede private hjem som på oppdrag fra barnevernstjenesten, kan og vil møte de *aktuelle* barnas behov for utviklingsstøttene omsorg.

Oppgave- og ansvarsfordelingen

Barnevernloven med forskrifter legger føringer for oppgave- og ansvarsfordelingen i fosterhjemsarbeidet. Hovedregelen er at det statlige barnevernet, Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) har ansvaret for å fremskaffe og formidle kvalitetssikrede fosterhjem, samt tilby opplæring og generell veiledning. Bufetat er delt inn i fem regioner; øst, sør, vest, midt og nord, som alle består av flere lokale fosterhjemstjenester.

Det kommunale barnevernet har det direkte ansvaret for barna det gjelder. De skal sørge for å

Om forfatteren

• **Nina Baastad** har vært ansatt som fagkonsulent ved Fosterhjemstjenesten i Oslo siden 2009. Hun er utdannet barnevernspedagog med spesialkompetanse i arbeid med barn og familier og har master i sosialt arbeid. Gjennom de siste 26 årene har hun tilegnet seg bred erfaring fra arbeid innenfor barnevernsfeltet. Tidligere publikasjon: Baastad, N og Larsen, E (2010). *Det umulige hjelpearbeidet?* Dilemmaer i arbeid med tidlig gjenkjenning av ungdom med selvmordsfare. Tidsskrift for psykisk helsearbeid, 7(3).

om et fosterbarn

godkjenne fosterhjem for det enkelte barn og følge opp barnet mens det bor i hjemmet. Selv om hovedansvaret for rekruttering ligger på statlig, regionalt nivå, står det kommunale barnevernet fritt til selv å rekruttere. Den kommunale barnevernstjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets slekt eller nære nettverk kan velges som fosterhjem før de eventuelt henvender seg til den regionale fosterhjemstjenesten for å finne et utenforstående hjem som kan ivareta oppgaven.

Oslo kommune har en egen organiseringsform. Her ivaretar Barne- og familieetaten ved Fosterhjemstjenesten det statlige ansvaret med å rekruttere ordinære fosterhjem. Oslo kan sies å være en sjettede region. Oslos 15 bydeler og deres respektive barnevernstjenester har et ansvarsområde som tilsvarer kommunalt nivå.

Bærebjelken i offentlig omsorg

Barnevernstjenesten er helt avhengig av tilgjengelige familier som kan påta seg omsorgen for fosterbarn. For å få et

inntrykk av hvor viktig fosterhjem er, skal jeg vise til noen tall.

Statistikk og analyse fra Statistisk sentralbyrå (SSB) konkluderer med at det på slutten av 2016 var 39.260 barn i Norge som fikk tiltak fra barnevernstjenesten, hvorav 60 prosent mottok hjelpetiltak i hjemmet og 40 prosent fikk et omsorgstilbud utenfor eget hjem. De aller fleste som får et omsorgstilbud av barnevernstjenesten, bor i fosterhjem, det vil si 7 av 10 barn. De fleste barna bor i en familie de ikke hadde noen tilknytning til. 24 prosent fikk komme til et hjem som er tilknyttet egen slekt eller nettverk (SSB 2016). Sagt på en annen måte, barn som får et omsorgstilbud i offentlig regi, bor som regel i fosterhjem. Per i dag gjelder dette ca. 11 000 barn i Norge.

Økende behov

Det har vært en kontinuerlig vekst av antallet barn som bor utenfor hjemmet. Ifølge Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har antallet plasserte utenfor hjemmet økt fra 7 til 11 pr. 1.000 barn fra 2003 til 2016 (Bufdir

2017). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) anslo i rapport nr 3/14 at vi har behov for å gi rundt 800 barn nye fosterhjem per år, et behov som altså har vært økende. På www.fosterhjem.no anslår Bufetat at vi vil ha behov for ca. 1.000 nye fosterhjem inneværende år.

Hvem er fosterbarna?

Barna det gjelder er i alderen 0-18 år, fra de er født og frem til de er myndige. Aldersgrensen oppover er noe flytende. Ungdom kan ved behov få lov til å beholde sin status som fosterbarn frem til de er 23 år.

Barna er ulike som folk flest, de har ulike personligheter, interesser og behov. Det er barn med ulik kulturell og språklig tilhørighet. Det de har til felles, er at de ikke kan bo i sin opprinnelsesfamilie, noe som er en krevende situasjon i seg selv. De fleste har vært utsatt for omsorgssvikt og har en større og mer sammensatt problembelastning enn det man finner i befolkningen for øvrig. Det gjelder både fysiske og psykiske helseproblemer, emosjonelle vansker,

sosiale vansker, atferdsvansker og lærevansker (Bunkholdt 2017).

Rekrutteringsarbeidet

Denne artikkelen er skrevet med utgangspunkt i hvordan vi jobber med rekruttering i Oslo. Fosterhjemstjenestene rundt om i landet er bygget opp rundt samme faglige fundament og har til en viss grad likelydende arbeidsoppgaver. Gjennomgangen vil derfor være relevant i en større sammenheng.

For å få et bilde av omfanget av vårt arbeid her i Oslo, kan det nevnes at vi har 19 stillingshjemler. Gruppen er delt i tre team; rekrutteringsteam, matchteam og veiledningsteam, samt merkan-til ansatt og seksjonsleder. Vi kan anslå at vi til enhver tid har et sted mellom 60 og 70 anbefalte familier som er klare til å ta imot ett eller flere fosterbarn. Vi har fortløpende rundt 50-60 søknader fra barnevernstjenestene vedrørende

barn hvor det er ønsket vår bistand til å finne et egnet hjem. Der barnevernstjenestene gjør en del eller hele rekrutteringsarbeidet selv, kan vi bidra med deloppgaver, slik som mer frittstående utredningsoppdrag og kursing. Vårt veiledningsteam har som hovedoppgave å gi hjelp og støtte til fosterhjemmene etter at et barn har flyttet inn.

Rekrutteringsarbeidet kan billedlig talt sees på som en trakt. Fra generelt informasjonsarbeid rettet mot store deler av befolkningen, frem til vi snev- rer oss inn mot å samarbeide med enkeltfamilier som blir anbefalt - de som både kan og vil bli fosterhjem. Jeg skal nå gå igjennom de fire fasene i denne prosessen.

1. Informasjonsarbeid

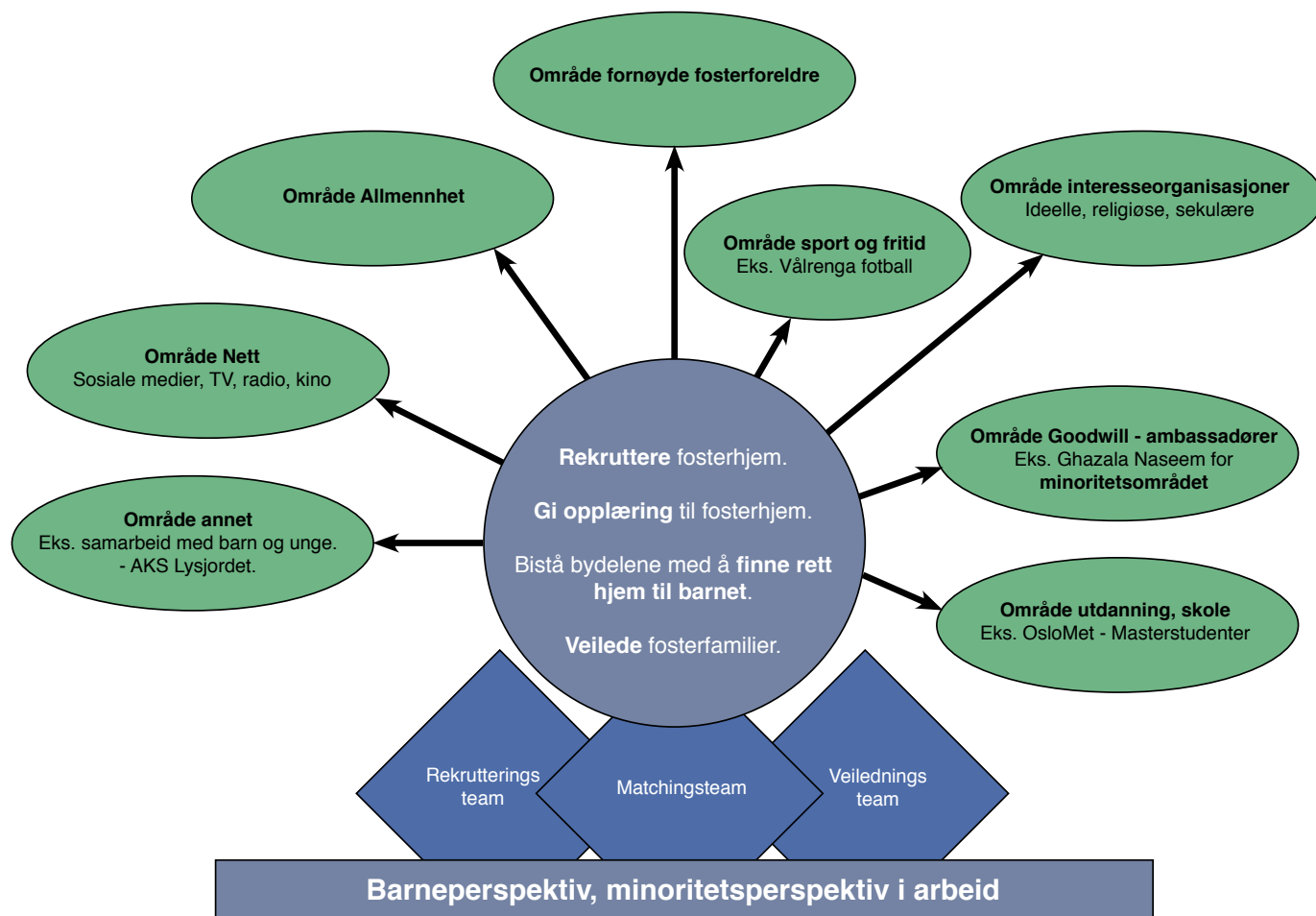
Vår målsetning er å gi befolkningen kjennskap til fosterhjemsordningen og inspirere til interesse for temaet. Sek-

sjonsleder Stein Grødal har utarbeidet åtte strategiske områder for rekruttering hvor barne- og minoritetsperspektivet står sentralt i alt vi gjør.

Som vi ser av modellen nedenfor samarbeider vi med signifikante enkeltpersoner, interesseorganisasjoner og nettverk for å komme ut med informasjon om fosterhjemsarbeid *via personlig kontakt*. På bakgrunn av våre behov for spesifikke typer fosterhjem, har vi hatt et fokus på å ha kontakt med flerkulturelle grupper og mennesker som kan appellere til det å ha omsorg for skolebarn/ungdom.

Fosterhjemstjenesten i Oslo har også samarbeid med *etablerte institusjoner* som har en målgruppe som kan være aktuell for oss å komme i kontakt med. Her kan OsloMet-Storbyuniversitetet og Vålerenga fotballag nevnes som eksempler. Vi er bevisst på hva Oslo kommune har å stille opp med som helhetlig

Fosterhjemstjenesten i Oslo. Strategiske områder i planlegging for fosterhjemsrekruttering

organisasjon. Her finner vi frem til ulike aktører som kan være nyttige for oss i vårt informasjonsarbeid.

Vi satses på *digitale plattformer* og ønsker å kommunisere direkte med befolkningen via facebook og andre internetbaserte tjenester slik som www.fosterhjem.no, et felles nettsted for alle Norges fosterhjemtjenester. Her stiller vi oss åpne for ris og ros, vi informerer og svarer direkte på spørsmål. Utdeling av *brosjyrer og informasjonsmateriell* i det offentlige rom, og annonsering i aviser og på busskur er fortsatt en aktuell formidlingsform. Vi arrangerer også jevnlig *informasjonsmøter* som er åpne for alle som har interesse for temaet.

Vi får god hjelp fra fosterforeldre, fosterbarn, søsken av fosterbarn, og voksne med fosterhjemserfaring av ulike typer. De deler sine erfaringer fra eget opplevd liv og gir oss mulighet til å formidle reelle historier via sosiale medier, kino, radio, TV, avisartikler og brosjyrer.

2. Rådgivning

Neste fase av arbeidet starter når enkeltpersoner henvender seg til oss med et ønske om å vite mer om fosterhjemsordningen, ofte med en idé om at dette kan være noe for dem. Vi ønsker å motivere og avklare om vedkommende er i vår målgruppe. Denne avklaringen skjer via telefon, kontorsamtaler eller hjemmebesøk.

Hvem som er i vår målgruppe, blir nærmere definert i fosterhjemsforskriften §3. For å bli fosterforeldre kreves det, at du har særlig evne, tid og overskudd til å gi et barn et trygt og godt hjem. Du må ha en stabil livssituasjon, alminnelig god helse og gode samarbeidsevner. Det er også viktig å ha økonomi, bolig og sosialt nettverk som gir barn mulighet til livsutfoldelse. Tilfredsstillende vandelsattest må også fremlegges. Det søkes primært etter par, men enslige kan også være aktuelle.

3. Opplæring og utvelgelse via PRIDE

Neste del av prosessen består i at motiverte mennesker i målgruppa får tilbud om å delta på et uforspliktende PRIDE grunnkurs. Dette er den mest brukte opplærings- og utvelgelsesmetoden i dag, både i Norge og en rekke andre land. For øvrig innebærer PRIDE-konseptet også kurs for etablerte fosterforeldre (Bunkholdt 2017).

PRIDE står for Parent – Resources – Information – Development – Education. Programmet ble utviklet i USA og kjøpt inn og bearbeidet for bruk i Norge i 1997. Det er staten ved Bufetat som nå har ansvar for å administrere og videreutvikle programmet med tanke på norske forhold. Grunnopplæringen består av et ordinært kurs for mennesker uten forhåndskjennskap til et aktuelt barn og et for familier som ønsker å bli fosterhjem for barn i slekt eller nettverk. Begge kursene er bygd

rundt samme opplæringsprinsipper og tema. For å møte de ulike gruppenes behov er slekt- og nettverkskurs et noe mer fleksibelt og komprimert enn det ordinære kurset.

I Oslo arrangerer vi ordinære grunnkurs og slekt- og nettverkskurs ut fra behov. Til flere kurs vi kan fylle, til bedre er det. Kursene er standardiserte og gjennomføres omtrent etter samme mal i hele landet. På de ordinære kursene, som er de jeg vil omtale her, deltar inntil 10 par eller eventuelt 20 personer. Kursprosessen består av gruppesamlinger fokusert rundt 10 fosterhjemrelaterte temaer av til sammen 30 timers varighet. Vi har fokus på å formidle teoretisk kunnskap og fakta, men like viktig er det å hjelpe deltageren til å leve seg inn i hva det vil si for akkurat dem å påta seg en slik oppgave. Virkemidlene vi tar i bruk er å se på filmer, vi gjør konkrete oppgaver og deler opplevelser og synspunkter med hverandre. Vi har også en egen familiesamling med fokus på forberedelse av eventuelle biologiske barn, samt hjemmeoppgaver som består av å arbeide med en egen «livsbok». Hver familie har 3-4 individuelle samtaler med kurslederne som alltid er to. I felleskap utforskes forutsetningene for å bli fosterforeldre. Egen oppveksthistorie, personlige fungering og parforhold, er viktige temaer det reflekteres rundt.

Det legges opp til at aktuelle familier skal kunne få nødvendig kunnskap om fosterhjemordningen slik at de skal kunne ta en velbegrunnet avgjørelse, kan og vil de bli fosterhjem? Kurslederen skal også svare på om familien kan bli fosterhjem. Et ja er en forutsetning for at familien blir anbefalt på et generelt grunnlag. De fem kravene til ferdigheter som da etterspørres er: Oppdra og gi god omsorg, støtte barns utvikling og håndtere utviklingsforstyrrelser, støtte forholdet mellom barn og familiene deres, gi barn mulighet til å etablere trygge varige bånd samt å kunne samarbeide. Anser familien og kurslederne at de grunnleggende forutsetninger er på plass, har de muligheter til å bli videreformidlet til et barn som har behov for nettopp dem. Det formelle

grunnlaget for formidlingen skjer via en PRIDE-rapport som beskriver familiens forutsetninger for å kunne gi omsorg til et fosterbarn.

Selve kursprosessen tar rundt 3-4 måneder. En lykkeperiode! En spennende berg- og dalbanetur som svinger mellom forvirring, glede, tvil og usikkerhet. Kan og vil vi bli fosterforeldre? Uttalelser som «dette burde være obligatorisk for alle foreldre», «lærerike tema», «aktiverende og motiverende», «fikk svar på egne forventninger» og «godt tilpasset virkeligheten» er ikke uvanlig å høre fra deltageren. I 2014 gjennomførte NOVA en større evaluering av PRIDE-kursene. I rapport nr 3/14 støttes det opp om vår erfaring. Hovedkonklusjonen er at både den ordinære grunnopplæringen og slekt- og nettverkskurset fungerer etter hensikten.

4. Formidling av fosterhjem til enkeltbarn

Rekrutteringen av ordinære fosterhjem avsluttes med at Fosterhjemstjenesten formidler anbefalte familier til Oslos barnevernstjenester som har ansvaret for å godkjenne hjem til det enkelte barn. Ved valg av hjem skal barnevernstjenesten (jmf fosterhjemsforskriften §4) legge avgjørende vekt på hva som er til det beste for barnet. Så langt det er mulig skal det finnes frem til et hjem som kan ta de nødvendige hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Barnet selv og de biologiske foreldrene er viktige deltagere i beslutningen som skal tas.

Fosterhjemstjenesten kan bistå barnevernstjenestene i matchingsarbeidet. Fosterhjemstjenesten tilbyr å lage profil over barnets hjelpe- og omsorgsbehov. På bakgrunn av denne oversikten letes det frem til en eller flere aktuelle familier som står i vår samling av anbefalte familier. Vi kan også være behjelpelige med annonsering etter fosterforeldre til barn hvor vi mangler egnede hjem. Når du står med en telefon fra Fosterhjems-

tjenesten med beskjed om at de vil snakke nærmere med deg om et barn som kan passe, blir det en realitet. Vi skal faktisk bli foreldre!

Å rekruttere et tilstrekkelig antall fosterforeldre

Det er en utfordring å rekruttere et tilstrekkelig antall fosterforeldre, ikke bare i Oslo men også i landet for øvrig. For å imøtekomme det økende behovet for fosterhjem har vi styrket innsatsen rettet mot å informere befolkningen om muligheten for å bli fosterhjem og ivareta de som ønsker å gå videre i prosessen. Vi har blitt mer målrettet, tatt i bruk et større spekter av metoder og økt omfanget av arbeidet. Det samme har skjedd i resten av landet, både lokalt og regionalt. En felles innsats hele fosterhjemfeltet har dratt nytte av.

Det er ikke noe en-til-en-forhold mellom vår informasjonsinnsats og utkomme av antall mennesker som henvender seg med en interesse for å bli fosterhjem. Vi arbeider fortløpende med å kartlegge effekten av det vi gjør, uten at noe entydig mønster utkrystalliseres. Dette er et så komplekst bilde at vi trenger mange innfallsvinkler. Det å bestemme seg for å bli fosterforeldre kan være en krevende modningsprosess hvor flere praktiske forhold skal klaffe.

En studie fra NOVA, nr.16/13

peker i denne retning. Her finner de at en av fem fosterforeldre gikk med tanken om å påta seg oppgaven i fem år eller mer før de tok initiativ til å kontakte en fosterhjemtjeneste. Så opplevde de at «tiden var moden». For andre kunne det være mer konkrete forutsetninger som falt på plass slik som at «egne barn var blitt store». Veien hadde vært kortere for dem som var motivert for å bli en familie eller bli en større familie, enn de som hadde et mer ensidig hjelpeønske. For ganske mange hadde initiativet blitt utløst ved at de hadde lest en annonse. For slektsfosterforeldre hadde initiativet ofte kommet etter at de i praksis allerede var blitt barnets hjem. Initiativet til å formalisere fosterhjemsstatusen hadde oftere ligget hos kommunen enn dem selv.

Uansett er det et stort potensiale i å spre kunnskap om fosterhjem og prosessen for å bli fosterhjem. Nordlandsforskning publiserte i januar dette året sin sluttrapport; «Fosterhjem og rekruttering». Her fremkommer det at mange i målgruppen ikke har kunnskap om søkeprosessen og heller ikke har blitt

spurt om å bli fosterhjem. Det å bli spurt kan i seg selv være en utløsende faktor.

Forhold som er knyttet til det å være fosterforeldre har også betydning for hvordan rekrutteringen av fosterforeldre lykkes. Studien fra NOVA nr. 13/16 bekrefter dette. Det vises her til økonomiske betingelser som lønn, pensjon, trygderettigheter, feriemuligheter og frikjøp fra arbeid. Hvordan fosterforeldre får styrket sin kompetanse, tilført støtte og veiledning spiller også inn. Rammene rundt fosterhjemmene er av betydning for hvordan fosterforeldrene vil erfare sin hverdag. Det er et uttalt behov for stabilitet, forutsigbarhet og det å få «være en familie». Enkelte av disse forholdene kan barnevernstjenesten råde over, men mye styres av overordnede politiske og økonomiske føringer.

Gjennom lang praksis aner vi konturene av at også større samfunnsmessige fenomen virker inn på våre rekrutteringsmuligheter. Vi tenker her på muligheten for å adoptere, svingninger i arbeidsmarkedet, demografiske

omskiftninger, landets økonomiske situasjon generelt og politiske strømninger knyttet til verdivalg, for å nevne noe. Her snakker vi om storpolitikk.

Å rekruttere de «riktige» fosterforeldrene

Det er også en utfordring å rekruttere de «riktige» fosterhjemmene. Dette har vært en utfordring i flere år til tross for at det nå rekrutteres flere fosterhjem enn noen gang. Selv om vi er målrettet i vårt arbeid, har det vist seg å være krevende å finne fosterhjem til spesielle grupper, slik som ungdom/skolebarn, søsken, barn med funksjonsnedsettelser av både fysisk og psykisk art og barn med ulike behov knyttet til deres minoritetsbakgrunn.

Det er ofte en ubalanse mellom hva de ventende familiene ønsker og kan tilby og barnas behov og karakteristika. Dette er noe av bakgrunnen for at vi kan ha flere anbefalte familier som venter på barn, uten at vi umiddelbart har behov for deres tilbud. I studie nr. 16/13 fra NOVA blir det antydnet at det på landsbasis er en gjennomsnittlig

ventetid på åtte måneder fra en familie er ferdige på kurs til de blir forespurt om å motta et konkret barn.

Det er viktig å differensiere fosterhjemmene med tanke på deres kvalifikasjoner og motivasjon. Fosterhjemsomsorgen har vært i rivende utvikling de siste ti årene. Vi har i dag en mye større bevissthet om hva som kreves av omsorg og hjelp til et barn med ulike typer belastninger. Vi har også høyere krav til tilrettelegging av praktiske forhold og muligheten for flerspråklig, krysskulturell og religiøs ivaretagelse. Vår kunnskap om hva som kreves av omsorgspersoner for å kunne møte barns ulike utfordringer på en helsefremmende måte, har også skutt fart.

I vårt arbeid med å sikre at kommende fosterforeldre innehar de nødvendige forutsetningene for å påta seg omsorgen for et fosterbarn, gjøres det krevende vurderinger i samråd med dem det gjelder. Det tas beslutninger om familien vil og kan bli fosterforeldre, og eventuelt til hvilket barn. Hvilken hjelp og støtte familien får i etterkant av innflytningen er også av stor betydning.

Vårt mål er å bidra til at Per, Kari, og Mohammed kommer til hjem som skjønner "at de gjør så godt de kan" og som kan elske nettopp dem. Det er som regel det beste utgangspunktet for

å hjelpe dem med å finne trygghet og tillit til seg selv.

Dessverre erfarer vi at noen fosterhjem må avslutte oppdraget da de ikke makter oppgaven. Et slikt brudd oppleves som en krise for alle parter, og det er som regel en kompleks situasjon som ligger til grunn for sammenbruddet. Noe kan ha gått galt i vårt kvalitets- sikrings- eller oppfølgingsarbeid. Noen ganger kan det skje uforutsette hendelser ingen har kontroll over. Her tilstreber vi kontinuerlig fagutvikling i alle ledd. Det er en lykke for Kari eller Jacob å komme til den «riktige familien» og det kan være verdt å vente på «det rette barnet», selv om det kan bli et litt langt svangerskap.

Veien videre

Som et svar på utfordringene med å fremskaffe tilstrekkelig med tilgjengelige, differensierte fosterhjem, foreslår myndighetene økt faglig og økonomisk ansvar for kommunene på fosterhjemområdet. Satsingen sees i sammenheng med de øvrige overordnede målene om tidlig innsats, bedre tilpasset hjelp og en styrking av barnets rettsikkerhet.

Stortingsmelding nr. 17 (2015-2016). «Trygghet og omsorg. Fosterhjem til barns beste», har som uttalt mål å legge grunnlaget for en videreutvikling og kvalitetsheving av foster-

hjemsomsorgen. Meldingen må sees i sammenheng med to andre store arbeider regjeringen har satt i gang på barnevernsområdet; kvalitets- og strukturreformen i barnevernet og forslag til ny barnevernlov. Hvordan dette vil sette spor i våre hverdager er ennå usikkert. Vi venter spent på videre føringer.

Uansett kan vi slå fast at de fleste fosterforeldre trives med oppgaven. «Det er tøft, men det er verdt det» er ikke en uvanlig konklusjon etter at det har begynt å synke inn at barnet har kommet for å bli en del av familien.

Vi i Fosterhjemtjenesten ivaretar vårt engasjerende rekrutteringsarbeid. Vi informerer, gir opplæring og veileder, alltid på utkikk etter gode forbedringsmuligheter.

Fosterbarn venter på nye hjem. Per, Kari og Mohammed venter på noen som kan bli glad i nettopp dem og hjelpe dem med å tro på en god fremtid. Vi ønsker alle å tilrettelegge for at det vil gå dem vel!

Litteraturliste

Backe-Hansen, E., Havik, T. og Grønningsæter, A.B. (2013 a): *Fosterhjem for barns behov. Rapport fra et fireårig forskningsprogram*. NOVA-rapport nr. 16. Oslo: NOVA.

Barne-, Likestillings- og inkluderingsdepartementet, Stortingsmelding 17. (2015-2016). Trygghet og omsorg. Fosterhjem til barns beste.

Bunkholdt, V. (2017). *Fosterhjemsarbeid, Fra rekruttering til tilbakeføring*. Oslo: Gyldendal akademiske.

Bufdir.no: Barnevernsstatistikk, oppdatert desember 2017.

Hustad, B. mfl. (red.) (2017). *Fosterhjem og rekruttering- sluttrapport*. Bodø: Nordlandsforskning AS.

Lov om barneverntjenester av 1992 nr.100, med forskrifter.

Statistisk Sentralbyrå (SSB) (2016): Barnevernsstatistikk.

Stefansen, K. og Hansen, T. (2014). «En god forberedelse til å bli fosterforeldre». Evaluering av opplæringsprogrammet PRIDE. NOVA-rapport nr. 3. Oslo: NOVA.

